

Fylkesmannen i Rogaland
Miljøvern avdelingen

Deres referanse

Deres dato

PB 59
4001 STAVANGER

Vår referanse

Vår dato
25.06.2014

Saksbehandler
Terje Sporaland

Direkte telefon
51 90 87 54
934 88 754

Melding i hht. Forskrift om begrensnig av forurensing, § 27-8

Viser til møte hos Lyse Neo den 30. april 2014 samt mail datert fra meg datert 28.05.2014

Basert på dette meldes det om idriftsatt naturgassfyrt fjernvarmesentral på Eivindsholen i Time kommune.

En nærmere beskrivelse av anlegget er gitt i etterfølgende vedlegg.

Vennlig hilsen
Lyse Neo AS

Terje Sporaland

Vedlegg

1. Melding til Fylkesmannen om virksomhet etter forurensningsforskriftens kapittel 27: Forurensninger fra forbrenningsanlegg med rene brensler
2. Eivindsholen varmesentral, Time kommune – kort beskrivelse
3. Bebyggelsesplan for Eivindsholen felt C og D
4. Spredningsberegning Eivindsholen varmesentral, Time kommune
5. Situasjonsskart med plassering av sentral

Lyse Neo AS

Postadresse
Postboks 8124
4069 Stavanger

Besøksadresse
Breiflåtveien 18
4017 Stavanger

Telefon
51 90 80 00
Telefaks
51 90 80 01

Bankgiro
3201 05 04766
Foretaksregisteret
NO 982 929 733 MVA

E-post adresse
firmapost@lyse.no
Hjemmeside

Fylkesmannen i Rogaland

Miljøvernnavdelingen

Fylkesmannens saksnr i Ephorte	
Melding mottatt dato:	
Kontrollklasse for virksomheten	

Melding til Fylkesmannen om virksomhet etter forurensningsforskriftens kapittel 27: Forurensninger fra forbrenning av rene brensler 1 - 50 MW

Skjemaet kan sendes elektronisk til postmottak@fmro.no Se www.fylkesmannen.no/rogaland.

Kommentarer til meldingsskjema:

Forklaring/definisjoner

Dette skjema gjelder for anlegg med en eller flere fyringsenheter i fysisk eller driftsmessig sammenheng på samme sted der summen av enhetenes installerte innfyrte effekt er 1-50 MW (fra og med 1 MW til og med 50 MW).

Enhetsstørrelse i § 27-4 a) og § 27-5 b) er summen av installert innfyrte effekt for fyringsenheter med samme brensel.

Rene brensler er definert som oljer, gass, kull og biobrensel. Forurensset returtrevirke regnes *ikke* som rene brensler. El-kjeler omfattes ikke av reguleringen og regnes ikke inn i anleggsstørrelsen.

Utfylling av skjema

Ansvarlig for anlegget har meldeplikt til fylkesmannen før anlegget starter opp eller før anlegg endres/utvides, jf § 27-8 og § 27-10.

Både produksjonsdata, tekniske data, utslippsdata og askedisponering/planlagt askedisponering skal fylles ut. For kombikjeler angis utslippsdata for begge/alle brenselstyper. For kombikjeler gjelder lempeligste utslippsgrenser.

Kvotepliktige utslipp av CO₂

Eksisterende og nye anlegg med nominell innfyrte effekt > 20 MW som har utslipp av fossil CO₂, må søke Klima- og forurensningsdirektoratet om særskilt tillatelse til kvotepliktige utslipp. Dett gjelder også for anlegg med installert innfyrte effekt ≤ 20 MW dersom anlegget står i driftsmessig sammenheng med andre forbrenningsanlegg i samme nett slik at innfyrte effekt er > 20 MW.

Melding og oppstart

Nye anlegg eller utvidelser/endringer skal i god tid før oppstart/endring sende utfylt skjema til Fylkesmannen. Anlegg som omfattes av kapittel 27, men som driver uten tillatelse, bør også sende inn meldingsskjema.

Virksomheten kan starte opp/endre/utvide fra 6 uker etter at meldingen er bekreftet mottatt av Fylkesmannen, med mindre Fylkesmannen fastsetter noe annet. Fylkesmannen kan på bakgrunn av meldingen pålegge virksomheten å søke om tillatelse i henhold til § 11 i forurensningsloven.

Mellomlagring av aske

Mellomlagring av aske krever særskilt tillatelse fra Fylkesmannen.

1. Bedriftsdata

Bedriftsnavn	Lyse Neo AS		
Gateadresse	Breiflåtveien 18		
Postadresse	Pb. 8124, N-4069 Stavanger		
Kommune	Stavanger	Fylke: Rogaland	
Kontaktperson	Terje Sporaland	e-post: terje.sporaland@lyse.no	Tlf: 51908754
Org. nummer (bedrift)	982 929 733		

Gårdsnr./ Bruksnr.:	19/525		
Kartreferanse (UTM- koordinater)	Sonebelte	Nord - Sør(7 tall)	Øst - Vest(6 tall)
	32N	6514431	307068
Etableringsår/byggeår anlegg:	2011	Endret/utvidet år:	2014
Avstand til nærmeste bolig, skole, institusjon og lignende (m)		Ca 10 m til boligblokk	

2. Planstatus

Dokumentasjon på at virksomheten er i samsvar med eventuelle planer etter plan - og bygningsloven skal legges ved meldingsskjemaet til kommunen. Planbestemmelsene kan gi føringer blant annet for utforming av anlegg, støy, lukt med mer.

Er lokaliseringen behandlet i reguleringsplan?	Behandlet i bebyggelsesplan, se vedlegg 3
Reguleringsplanens navn og dato for vedtak	Bebyggelsesplan datert 01.09.2008

3. Produksjonsdata**a) beskrivelse**

Systembeskrivelse og flytskjema for anlegget	I vedlegg

b) anlegg med en type hovedbrensel

Samlet installert innfyrt effekt	2,0	<i>MW</i>
Antall fyringsenheter	2	<i>stk</i>
Estimert driftstid - <i>grunnlast</i>	8760	<i>timer/år</i>
Estimert driftstid – <i>spiss-/reservelast</i>	0	<i>time /år</i>
Estimert produsert energimengde – <i>grunnlast</i>	3,54	<i>GWh/år</i>
Estimert produsert energimengde – <i>spiss-/reservelast</i>	0	<i>GWh/år</i>

c) anlegg med flere typer hovedbrensler (en tabell pr. brensel)

Samlet installert innfyrt effekt		<i>MW</i>
Antall fyringsenheter		<i>stk</i>
Estimert driftstid - <i>grunnlast</i>		<i>timer/år</i>
Estimert driftstid – <i>spiss-/reservelast</i>		<i>time /år</i>
Estimert produsert energimengde – <i>grunnlast</i>		<i>GWh/år</i>
Estimert produsert energimengde – <i>spiss-/reservelast</i>		<i>GWh/år</i>

d) Opplysninger om fyringsenhetene

	Type brensel	Damp / hetvann / direkte fyrt	Grunnlast eller spisslast	Innfyrt effekt [MW]	Termisk effekt [MW]
Samlet nominell effekt					
<i>Fyringsenhet 1¹</i>	Naturgass	Hetvann	Grunnlast	1,0	0,9
<i>Fyringsenhet 2¹</i>	Naturgass	Hetvann	Grunnlast	1,0	0,9
<i>Fyringsenhet 3¹</i>					
<i>Fyringsenhet 4¹</i>					
Kombienhet <i>Flere brensler i samme fyringsenhet</i>					
Enhetsstørrelse <i>Sum fyringsenheter med samme brensel²</i>					
Enhetsstørrelse <i>Sum fyringsenheter med samme brensel²</i>					

¹ Skriv inn eget unikt navn på fyringsenhet² Kombienheter summeres inn i enhetsstørrelse for det brensel som gir lempeligste utslippsgrenser

4. Tekniske data

En (1) tabell per fyringsenhet

<i>Fyringsenhet 1</i>		
Forbrenningsløsning: <i>Rist / fluidized bed / brenner/etc.</i>	Brenner	
Type enhet: <i>Røykrørskjel//Vannrørskjel/direkte fyring /etc.</i>	Vannrørskjel	
Temperatur ut: <i>Gjelder varmtvanns- / dampkjel</i>	75/45 (tur/retur)	°C
Røykgasstemperatur	185	°C
Røykgassmengde <i>Fuktig gass</i>	1150	Nm ³ /time
Røykgassrensing: <i>Multisyklon/ posefilter/ elektrofilter/etc.</i>	Ikke nødvendig	
Utslippshøyde over bakken	16	m
Utslippshøyde over tak	12,5	m
Røykrørsdiameter	0,25	m

<i>Fyringsenhet 2</i>		
Forbrenningsløsning: <i>Rist / fluidized bed / brenner/etc.</i>	Brenner	
Type enhet: <i>Røykrørskjel//Vannrørskjel/direkte fyring /etc.</i>	Vannrørskjel	
Temperatur ut: <i>Gjelder varmtvanns- / dampkjel</i>	75/45 (tur/retur)	°C
Røykgasstemperatur	185	°C
Røykgassmengde <i>Fuktig gass</i>	1150	Nm ³ /time
Røykgassrensing: <i>Multisyklon/ posefilter/ elektrofilter/etc.</i>	Ikke nødvendig	
Utslippshøyde over bakken	16	m
Utslippshøyde over tak	12,5	m
Røykrørsdiameter	0,35	m

5. Utslippsdata

a) Utslipp til luft

En (1) tabell per brenselstype (kopier denne tabell for hver brenselstype)

Brenselstype: ³			
Utslippskomponent	mg/Nm ³	vol % O ₂	Midling
Karbonmonoksid (CO)	Normalt ~ 0	3	Time
Nitrogenoksid (NO _x)	60	3	Time
Støv	Normalt ~ 0	3	12 timers

³ Kombienheter angis med utslipp for begge brenselstyper

Karbondioksid (CO ₂) ⁴		Tonn/år

⁴ Gjelder kvotepliktige anlegg

Spredningsberegninger er gjennomført (dato og vedlegg nummer)	05.11.2010, vedlegg 4

6. Aske

a) Askedisponering¹

En (1) tabell per brensel

Brenselstype		
Askebehandling	Mengde tonn/år	Disponering
Bunnaske		
Flyveaske		

¹ Mellomlagring av aske krever tillatelse fra Fylkesmannen

Eivindsholen varmesentral, Time kommune – kort beskrivelse

Eivindsholen varmesentral (P 1026) er en permanent sentral for produksjon av vannbåren varme til oppvarming av boliger samt produksjon av varmt tappevann. Varmeproduksjonen er basert på naturgass, og består i dag av to stk kjelmoduler, hver med avgitt termisk effekt på 900 kW.

Sentralen ble bygget høsten 2011. Første byggetrinn omfattet, foruten bygging av selve varmesentralbygget, installasjon av en 900 kW kjelmodul. Anlegget ble første gang idriftsatt vinteren 2012. I andre byggetrinn ble sentralen utvidet med en ekstra kjelmodul à 900 kW. Denne kjelen er i disse dager i ferd med å bli ferdigstilt og idriftsatt for leveranse inn på FV-nettet.

Spredningsberegninger ble utført i 2010. Forutsetningen for disse beregningene var at det skulle installeres følgende:

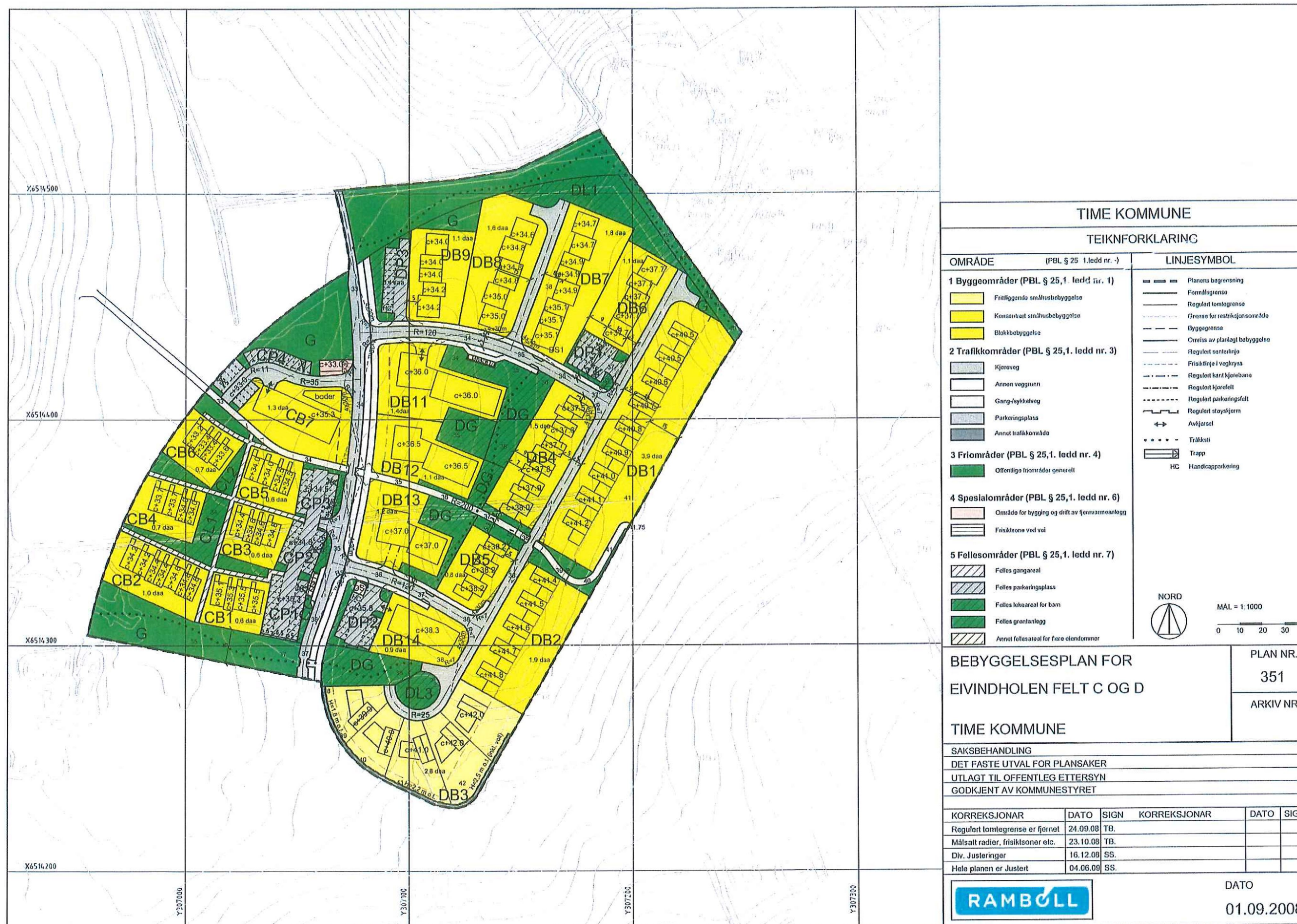
- En naturgassfyrte kjelmodul på 900 kW
- En naturgassfyrte kjelmodul på 1950 kW
- En biogassfyrte kjelmodul på 500 kW

Det har i tidsrommet fra spredningsberegningen ble utført og fram til nå blitt endringer i leveransegrunnlaget. Resultatet av dette er at vi etter utvidelsen med 2. byggetrinn vil ha nok effekt til å dekke varmebehovet for de boligene som er/vil bli tilknyttet sentralen. Vi anser derfor sentralen som ferdig utbygd.

Skorsteinen er dimensjonert ut fra forutsetninger lagt til grunn for spredningsberegningene utført i 2010 (høyde på 16 meter). Vi har vurdert det som unødvendig å revidere spredningsberegningen fordi anlegget er bygget med mindre effekt enn forutsatt (dvs. samme skorsteinshøyde men mindre utslipp). Spredningsberegningen er vedlagt i vedlegg 4

Alle Lyse sine nye gassanlegg installeres med best tilgjengelige teknologi, og kjelmodulene som er benyttet i Eivindsholen varmesentral er garantert for utslippsverdier på maks. 60 mg NO_x/Nm³ i røykgassen.

Oppdragsnavn/dokumentnavn: Energisentral Eivindsholen, Time kommune Spredningsberegninger gasskjeler			REVISJONSKODER: (Se spesifikasjon KNE01-JS-0001) K : Intern arbeidsutgave A : Utgave for intern tverrfaglig kontroll (IDK) B : For kommentar hos oppdragsgiver C : For anbud- / tilbudsforespørsel D : For kontrakt E : For bygging/fabrikasjon/implementering/iverksettelse F : Som bygget, endelig utgave U : Utgått		
			STATUSKODER: (Se spesifikasjon KNE01-JS-0001) 1 : Akseptert for angjeldende bruk 2 : Akseptert med kommentar 3 : Ikke akseptert 4 : Ikke gjennomgått. (mottatt for informasjon)		
Oppdragsgiver: Lyse Infra AS			Tilgjengelighet: Begrenset		Henvisning:
Oppdragsgivers referanse: Asbjørn Folvik			Utarbeidet av: Stine Torstensen <i>Stine Torstensen</i>		
Ekstrakt: Norsk Energi har på oppdrag fra Lyse Infra AS beregnet skorsteinshøyde og maksimale bakkekonsentrasjonsbidrag fra utslipp til luft fra planlagte gasskjeler som vil plassert i en frittstående varmesentral på Eivindsholen i Time kommune. De beregnede maksimale bakkekonsentrasjonsbidragene, basert på drift med naturgass og noe biogass, ligger under de maksimalt anbefalte tilleggsbelastningene. Beregningene viser at skorsteinshøyde på 16 meter over bakkenivå gir tilstrekkelig fortykning av NO _x -utslippet selv ved de ugunstigste meteorologiske forhold.					
UTGIVER				OPPDAGSGIVER	
B02	05.11.2010	For oppdragsgivers kommentar	SBT <i>SBT</i>	DAB <i>DAB</i>	KON <i>KON</i>
A01	01.11.2010	Intern arbeidsutgave	SBT	DAB	
Rev.	Dato	Tekst	Laget	Sjekket	Godkjent
Stikkord: Gasskjel, naturgass			NO _x		spredningsberegning
Dokument-Nummer	Oppdragsnummer Referansenummer	Dokumentkode:	Lopenummer:	Revisjon:	ISBN:
	30287	RV	0001	B02	
					Side 1 av 10

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	3
1 INNLEDNING	4
2 UTSLIPPSDATA	5
3 METEOROLOGI OG SPREDNING	5
4 BAKGRUNNSKONSENTRASJON AV NO₂	6
5 GRENSEVERDIER, NASJONALE MÅL OG ANBEFALTE LUFTKVALITETSKRITERIER	7
6 SPREDNINGSBEREGNINGER	8
6.1 Beregningsforutsetninger	8
6.2 Beregnede maksimale timemiddelkonsentrasjoner	8
7 ÅRSMIDDELKONSENTRASJONER	10

SAMMENDRAG

Norsk Energi har på oppdrag fra Lyse Infra AS beregnet maksimale bakkekonsentrasjonsbidrag for utslipp av NO_x fra planlagte gasskjeler på Eivindsholen i Time kommune. Det er utført beregninger for tre gasskjeler, fordelt på 0,9 og 1,95 MW naturgass og 0,5 MW biogass. Alle størrelser er avgitt effekt. Det er usikkert hvorvidt alle de tre nevnte kjelene vil bli installert, og om det kan bli med noe redusert effekt i forhold til det som er benyttet som utgangspunkt for beregningene.

Spredningsberegningene er utført ved hjelp av spredningsberegningsprogrammet "Screen View, Screen 3" som bygger på en Gaussisk spredningsberegningsmodell utarbeidet av Environmental Protection Agency (EPA), USA. Spredningsberegningene er utført for et "worst case" mht. utslipp, dvs. med utslipp tilsvarende maksimal timemiddelverdi, og maksimal last på planlagte kjeler.

Beregningene er utført for ulike stabilitetsklasser og vindhastigheter, og det er benyttet estimat vedrørende bakgrunnskonsentrasjoner i området. NO_x er valgt som dimensjonerende komponent.

Klif (tidl. SFT) anbefaler at utslippet fra et nytt anlegg ikke skal øke bakkekonsentrasjonen med mer enn 50 % av differansen mellom kravene til lokal luftkvalitet og bakgrunnskonsentrasjonen. Vi har likevel valgt å benytte luftkvalitetskriteriet som utgangspunkt for maksimal anbefalt tilleggsbelastning. Med bakgrunnskonsentrasjon i denne sammenheng menes bakkekonsentrasjonsnivå som er relevant for et større område (ikke nær trafikkerte veier).

I områder som her, med mange andre NO_x -kilder enn selve utslippskilden, er det også grunn til å anta at det reelle NO_2 -bidraget vil være noe lavere enn modellert, pga. at det vil være lite ozon tilgjengelig til omdannelse av NO til NO_2 .

Skorsteinshøydeberegning er utført med utgangspunkt i flatt terreng med lavblokkbebyggelse rundt selve varmesentralen, og en skorsteinshøyde på 16 meter over bakkenivå ga maksimalt timemidlet bakkekonsentrasjonsbidrag for NO_2 på $24 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ved ugunstigste meteorologiske forhold (nøytral atmosfære og vindhastighet 4 m/s). Det er i tillegg gjort vurderinger av konsentrasjonsbidraget fra anlegget i en høyde over bakken på nivå med øverste etasje, som også ligger innefor anbefalte grenseverdier.

Spredningsberegningene er konservative, noe som fremgår av følgende:

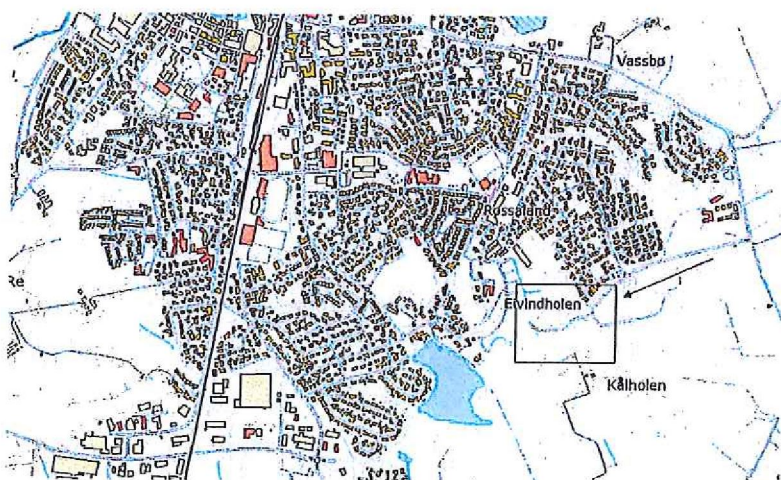
- Det er lagt til grunn at all NO_x i utslippet foreligger som NO_2 . Dette medfører et overestimat for NO_2 i nærområdene.
- De meteorologiske forhold som gir maksimale bakkekonsentrasjoner vil opptre sjelden.
- Utslippsmengdene som er benyttet i beregningene tilsvarer maks last på anlegget, og maksimal last og maksimalt utslipp vil sjelden forekomme.

Årsmiddelverdiene for området omkring anlegget vil være vesentlig lavere enn de beregnede maksimale timemiddelverdiene på grunn av lavere utslipp og variasjoner i vindretning, vindstyrke og stabilitet. Tidligere gjennomførte beregninger i forbindelse med andre prosjekter har gitt maksimale årsmiddelverdier på 1-10 % av maksimal timemiddel, og dermed langt lavere enn aktuelle grenseverdier.

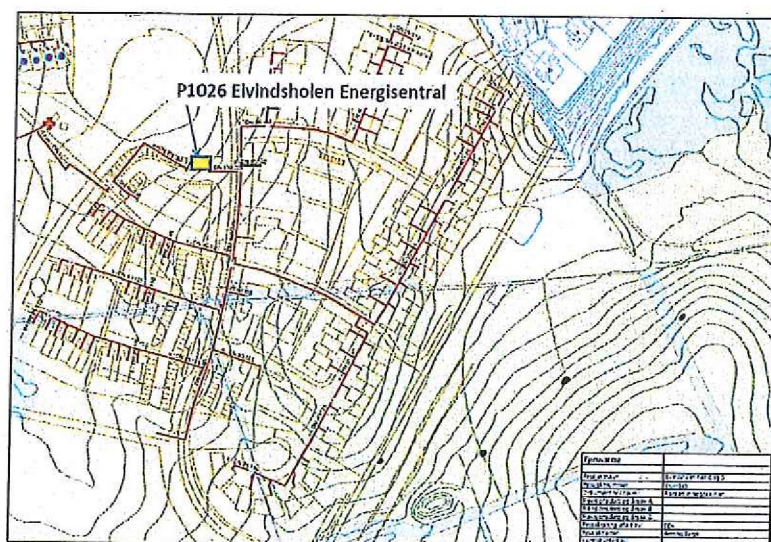

1 INNLEDNING

Norsk Energi har på oppdrag fra Lyse Infra AS beregnet skorsteinshøyde og maksimale bakkekonsentrasjonsbidrag fra utslipp til luft fra planlagte gasskjeler på Eivindholen rett sør for Bryne, i Time kommune, som vist i **Figur 1**. Området der gasskjelene er planlagt installert er på et område utenfor Bryne som er planlagt for utbygging av boliger, både med lavblokker og lavhusbebyggelse, se også **Figur 2**. I første omgang vil varmesentralen bygges ut med én gasskjel for naturgass med kapasitet på 0,9 MW avgitt effekt, og etter hvert en på 1,95 MW. I tillegg vurderes en kjel med 0,5 MW avgitt effekt basert på biogass. Til sammen vil de ha en avgitt effekt på 3,35 MW, som beregningene i denne rapporten har tatt høyde for.

Figur 1 Lokalisering av området Eivindholen rett sør for Bryne

Figur 2 Lokalisering av planlagt bebyggelse og energisentral

Bakkekonsentrasjonsbidraget fra anlegget er vurdert i forhold til luftkvalitetskriterier og grenseverdier, og i forhold til øvrige bidrag fra omgivelsene.

2 UTSLIPPSDATA

Tabell 1 viser tekniske data benyttet i spredningsberegningene. Disse dataene gjelder for gasskjeler med totalt 3,35 MW avgitt effekt, og er satt opp i samarbeid med oppdragsgiver.

Tabell 1 Tekniske data benyttet i spredningsberegninger for gasskjeler med totalt 3,35 MW

	Enhet	Gasskjel 1 (Naturgass)	Gasskjel 2 (Naturgass)	Gasskjel 3 (Biogass) ²⁾
Maks avgitt effekt	MW	0,9	1,95	0,5
Termisk virkningsgrad	%	90	90	90
Oksygenkonsentrasjon i røygass	Vol %	3	3	3
NO _x -konsentrasjon (som NO ₂)	mg/Nm ³	80 ¹⁾	80 ¹⁾	100 ¹⁾
NO _x -utslipp (som NO ₂)	g/s	0,023	0,049	0,027
Røygassstemperatur	°C	200	200	200
Individuell skorsteinsdiameter	m	0,25	0,35	0,20
Ekvivalent skorsteinsdiameter	m	0,47		
Røygassvolum	Nm ³ /h	1150	2500	800
Røygasshastighet	m/s	11,5	11,5	11,5

¹⁾ NO_x-konsentrasjon på 80 og 100 mg/Nm³ ved 3 vol% O₂ er maksimalkonsentrasjon som er lagt til grunn for beregningene, og er basert på utslippstall for maksimalt forventede utslipp

²⁾ For biogass er det knyttet stor grad av usikkerhet knyttet til utslippstall og volumer, fordi det mangler erfaringsdata på dette. Det er derfor benyttet konservative tall ved beregning av utslippsbidrag fra denne

I beregningene er det benyttet opplysninger hentet fra reguleringsplanen for området, der planlagt type bebyggelse står beskrevet. I reguleringsplanen er det beskrevet noe bebyggelse med drøyt 13 m høyde. Det er også vurdert påvirkning på eksisterende bebyggelse i området rundt.

3 METEOROLOGI OG SPREDNING

Luftas stabilitetsforhold og vindhastighet har betydning for hvordan utslippene spres.

Svak vind og ustabil atmosfære gir normalt maksimalkonsentrasjoner nær skorsteinsutslipp. Slike forhold vil det typisk være når det er sol om sommeren. Er atmosfæreforholdene nøytrale vil maksimalkonsentrasjonene forekomme lengre fra skorsteinen. Svak til moderat vind og stabil atmosfære (inversjon) forekommer om vinteren og om natten på sommeren. Slike forhold gir maksimalkonsentrasjoner langt fra skorsteinen.

Meteorologisk Institutt har tidligere valgt å vise til meteorologidata fra Sola Lufthavn ved spredningsberegning utenfor Sandnes, og vi velger å benytte tilsvarende data for dette anlegget utenfor Bryne. Meteorologisk Institutt skrev da: "Det er trolig noe mindre vind i Stavanger sentrum og på Brattabø, men vindretningene burde være noenlunde de samme som på Sola.

Solgangsvinden, som dannes i rolige værsituasjoner utover våren og om sommeren, gjør at vinden får en typisk daglig variasjon med sterkest vind om ettermiddagen, og minst vind om natta.¹⁾ Vindrosen for vintersesongene 1980-2006, med frekvensfordeling, er som vist under i Figur 3.

¹⁾Epost fra Jostein Mamen, Meteorologisk Institutt, datert 19.10.2009

Vindrose, frekvensfordeling av vind

Vindretning deles i sektorer på 30°

Frekvensfordeling av vindhastighet i prosent %

Vindhastighet

- > 20 m/s
- 15-20 m/s
- 10-15 m/s
- 5-10 m/s
- 0-5 m/s

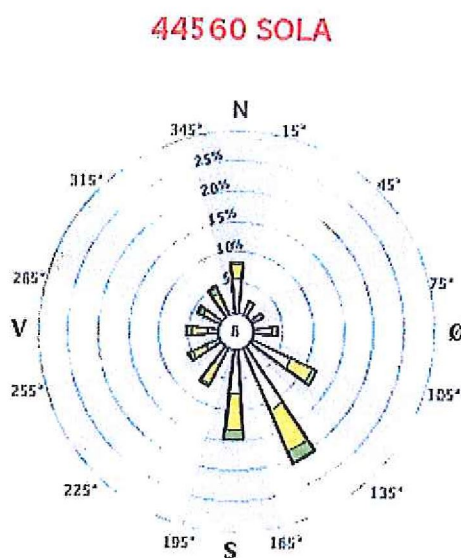
Stille (%)

År: 1980 - 2006

Jan, feb, des

Tidspunkt: 1, 7, 13, 19 (NMT)

Figur 3 Vindrose Sola Lufthavn, vinter 1980-2006**4 BAKGRUNNSKONSENTRASJON AV NO₂**

Som dimensjonerende komponent er det valgt å benytte NO₂, fordi denne er den høyeste sett i forhold til de anbefalte luftkvalitetskriteriene gitt av SFT.

Tidligere utførte spredningsberegninger i et tilsvarende område ved Forus, har benyttet 20 µg/m³ NO₂ som estimat for bakgrunnskonsentrasjon i området². Vi har i våre beregninger valgt å benytte samme konservative bakgrunnskonsentrasjon i forbindelse med spredningsberegningene.

² NILU (2001): Haugsbakk, I., Spredningsberegninger for utslipp fra energianlegg på Forus, OR 6/2001, ref. O-100039, Norsk institutt for luftforskning, februar 2001.

5 GRENSEVERDIER, NASJONALE MÅL OG ANBEFALTE LUFTKVALITETSKRITERIER

Myndighetene har angitt grenseverdier, mål og luftkvalitetskriterier³ for konsentrasjoner av bl.a. NO_x i uteluft. Ut fra hensynet til helse og miljø for bybefolkningen er det satt opp nasjonale mål for lokale luftforurensningskonsentrasjoner⁴. De anbefalte luftkvalitetskriteriene gitt av SFT og Folkehelse angir eksponeringsnivåer som man ut fra nåværende viten antar at befolkningen kan utsettes for uten at alvorlige helsevirkninger oppstår. **Tabell 2** viser grenseverdier, nasjonale mål og luftkvalitetskriterier for NO₂.

Tabell 2 Grenseverdier og luftkvalitetskriterier for NO₂

	Parameter	Enhet	Midlingstid		
			1 time	24 timer	1 år (6 mnd)
Forurensningsforskriften kap. 7	NO ₂	µg/m ³	200 ¹⁾²⁾		40 ²⁾
Nasjonale mål, byer	NO ₂	µg/m ³	150		
Anbefalte luftkval.kriterier (SFT/Folkehelse)	NO ₂	µg/m ³	100	75	50 (6 mnd)

¹⁾ Grenseverdien må ikke overskrides mer enn 18 ganger pr. kalenderår

²⁾ Innen år 2010

Maksimal anbefalt tilleggsbelastning

Kapittel 27 i Forurensningsforskriften angir at for nye anlegg skal utslippshøyden beregnes slik at bidraget fra forbrenningsanlegget/fyringsenheten normalt ikke overskrider 50 % av differansen mellom bakgrunnsverdiene og maksimalt tillatte grenser for luftkvalitet, jf. Forurensningsforskriftens kapittel 7. Med bakgrunnskonsentrasjon i denne sammenheng menes bakkekonsentrasjonsnivå som er relevant for et større område (ikke nær trafikkerte veier).

Vi har her valgt å se på det anbefalte luftkvalitetskriteriet fra Klif/Folkehelse ved dimensjonering av skorsteinen for nytt anlegg.

For dette anlegget er NO₂ den utslippssparameter som gir bakkekonsentrasjoner nærmest luftkvalitetskriteriet. Bakgrunnskonsentrasjonen er som beskrevet foran konservativt vurdert til 20 µg/m³.

Luftkvalitetskriteriet for NO₂ timemiddel er 100 µg/m³. Ved å benytte luftkvalitetskriteriet gir dette maksimal anbefalt tilleggsbelastning på $(100-20) \times 0,5 = 40 \text{ µg/m}^3$.

³ Luftkvalitetskriterier: SFT (1992) *Virkninger av luftforurensninger på helse og miljø. Rapport TA 848/1992*. Grenseverdier luftkvalitet: Forurensningsforskriften kap 7. <http://www.lovdata.no/for/sf/md/td-20040601-0931-020.html>

⁴ Samferdselsdepartementet (1998): Nye nasjonale resultatmål for luftkvalitet. St prp nr 1 (1998-99).

6 SPREDNINGSBEREGNINGER

6.1 BEREGNINGSFORUTSETNINGER

Spredningsberegningene er utført ved hjelp av den kommersielle programvaren "Screen View, Screen 3", som er basert på Gaussisk spredningsberegningsmodell utarbeidet av Environmental Protection Agency (EPA), USA. Dataprogrammet er basert på anerkjente Gaussiske spredningsmodeller⁵.

Ved anvendelse av programmet må man ta stilling til om området omkring er bymessig eller landlig. Vi har i tråd med retningslinjene for modellen forutsatt at området er landlig.

Med bakgrunn i at planlagte omkringliggende bygninger er blant annet lavblokker, og litt høyere enn det planlagte bygget der energisentralen skal plasseres, er det valgt å ta hensyn til potensiell dannelse av bygningsturbulens. Det er også foretatt beregninger som tar hensyn til at det vil være lavblokkbebyggelse med bebodd areal på høyde over skorsteinsutløpet.

Dersom bygningshøyder endres vesentlig fra dette, må den valgte skorsteinshøyden revurderes.

NO_x-utslippet fra anlegget vil hovedsakelig foreligge som NO. Under påvirkning av sollys og ozon vil noe NO oksideres til NO₂ i nærområdet. I beregningene er det lagt til grunn at all NO_x i utslippet foreligger som NO₂, noe som medfører et overestimat for NO₂ i nærområdene.

6.2 BEREGNED E MAKSIMALE TIMEMIDDELKONSENTRASJONER

Beregningene er utført for ulike stabilitetsklasser og vindhastigheter. **Tabell 3** viser beregnede maksimale bakkekonsentrasjonsbidrag (timemiddel) av NO₂ når det er tatt hensyn til bygningsturbulens.

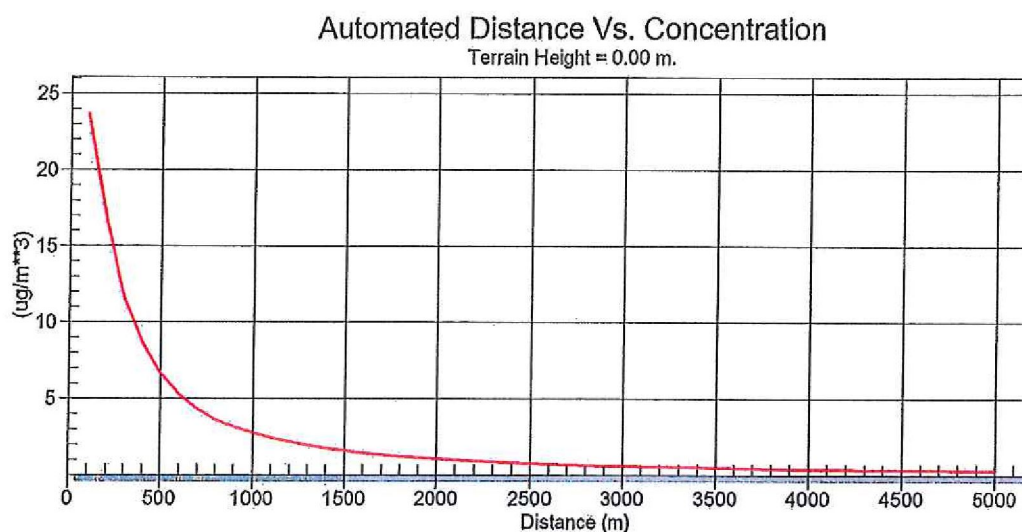
Tabell 3 Beregnede maksimale bakkekonsentrasjonsbidrag (timemiddel) av NO₂.

Luftstabilitetsklasse (Pasquill-Gifford)	Stabilitet	Vind m/s	Skorsteinshøyde 16 m
			Maksimal bakkekons., timemiddel µg/m ³ NO ₂
B	Ustabil	1	6
		2	11
D	Nøytral	4	24
		8	15
E	Lett stabil	1	4
		2	10

⁵ U.S. Environmental Protection Agency, 1995c. Guideline On Air Quality Models (Revised), EPA-450/2-78-027R. U.S. Environmental Protection Agency. Research Triangle Park, NC 27711

Vi ser av Tabell 3 at skorsteinshøyde på 16 meter ga maksimalt timemidlet bakkekonsentrasjonsbidrag for NO_2 på $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ved ugunstigste meteorologiske forhold (stabilitetsklasse D (nøytral) og vindhastighet 4 m/s). Det bemerkes at slike meteorologiske forhold vil opptre relativt sjeldent. Ved sammenligning med de anbefalte tilleggsbelastningene på $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ser vi dermed at skorsteinshøyde på 16 meter gir tilstrekkelig fortynning av NO_x -utslippet selv ved ugunstige meteorologiske forhold.

Figur 4 under viser konsentrasjon av NO_2 som funksjon av avstand fra utslippspunktet.

Figur 4 Bakkekonsentrasjonsbidrag, i $\mu\text{g}/\text{m}^3$, som funksjon av avstand fra utslippspunktet

Det er også gjennomført beregninger ved en høyde på 15 m over bakken for å simulere utslippsbidrag ved leiligheter på denne høyden, ved 16 m skorsteinshøyde. Resultatene viser også her akseptable utslippsbidrag sammenlignet med anbefalte luftkvalitetskriterier, med $32 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Beregninger utført for lavere skorsteinshøyde viser derimot utslippsbidrag over de anbefalte luftkvalitetskriterier. Selv om modelleringene er utført for full utbygging av både naturgass og biogass, vil en mulig redusert utbygging ikke påvirke skorsteinshøyden vesentlig, da det er de omkringliggende bygningene som bidrar mest til skorsteinshøyden på 16 m.

Spredningsberegningene er ellers konservative, noe som fremgår av følgende:

- Det er lagt til grunn at all NO_x i utslippet foreligger som NO_2 . Dette medfører et overestimat for NO_2 i nærområdene.
- De meteorologiske forhold som gir maksimale bakkekonsentrasjoner vil opptre sjelden.
- Utslippsmengdene som er benyttet i beregningene tilsvarer maks last på anlegget, og maksimal last og maksimalt utslipp vil sjelden forekomme.

7 ÅRSMIDDELKONSENTRASJONER

Årsmiddelverdiene for området omkring de planlagte gasskjelene vil være vesentlig lavere enn den beregnede maksimale timemiddelverdien på grunn av lavere gjennomsnittlige utslipp og variasjoner i vindretning, vindstyrke og stabilitet. Tidligere gjennomførte beregninger i forbindelse med andre prosjekter har gitt maksimale årsmiddelverdier på 1-10 % av maksimal timemiddel.

